

سرشناسه:	کارگر، ابوالقاسم، ۱۳۵۶
عنوان و نام پدیدآور:	طلبه انقلابی (شاخص‌ها، آسیب‌شناسی و راهکارها) / ابوالقاسم کارگر
مشخصات نشر:	قم، نورالامین، ۱۳۹۹
مرجع تولید:	پژوهشگاه بین‌المللی المصطفی ﷺ
مشخصات ظاهری:	۲۲۴ ص
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۹۹۸۶۷-۵-۰
وضعیت فهرست نویسی:	فیا
موضوع:	خمینی، روح‌الله، رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، ۱۲۷۹ - ۱۳۶۸ دیدگاه درباره طلاب
موضوع:	Khomeyni, Ruhollah, Leader and Founder of IRI -- Views on Islamic seminarians
موضوع:	خامنه‌ای، سید علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ دیدگاه درباره طلاب
موضوع:	Khamene'i, Sayyed Ali Leader of IRI, 1939 -- Views on Islamic seminarians
موضوع:	خمینی، روح‌الله، رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، ۱۲۷۹ - ۱۳۶۸ -- دیدگاه درباره روحانیت
موضوع:	Khomeyni, Ruhollah, Leader and Founder of IRI -- Views on clergy
موضوع:	خامنه‌ای، سید علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ -- دیدگاه درباره روحانیت
موضوع:	Khamene'i, Ali, Leader of IRI, 1939 -- Views on Clergy
موضوع:	طلاب -- ایران - Iran - Islamic seminarians
موضوع:	روحانیت -- ایران - Iran - Clergy
موضوع:	حوزه‌های علمیه -- ایران* - Iran* - Islamic theological seminaries
رده‌بندی کنگره:	DSR۱۵۷۴/۵
رده‌بندی دیویی:	۹۵۵/۰۸۴۲
شماره کتابشناسی ملی:	۵۷۳۶۰۳
NBP۱۶	

طلبه انقلابی (شاخص‌ها، آسیب‌شناسی و راهکارها)

مؤلف: ابوالقاسم کارگر

چاپ اول: ۱۴۰۰ ش / ۱۴۴۲ ق

ناشر: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ

چاپ: چاپخانه دیجیتال المصطفی ﷺ قیمت: ۵۲۰۰۰۰ ریال شمارگان: ۵۰۰

با تشکر از دست اندرکارانی که ما را در تولید این اثر یاری رساندند.

- مدیر انتشارات: مصطفی نوبخت
- مدیر تولید: جعفر قاسمی ابهری
- ناظر فنی: سید محمد رضا جعفری
- ناظر گرافیک: مسعود مهدوی

pub.nooralamin@gmail.com

همه حقوق برای ناشر محفوظ است

هرگونه نسخه برداری اعم از کپی برداری و بازنویسی و انتشار، اسکن، ذخیره کامپیوتری، ترجمه به زبان‌های دیگر و ساخت فایل صوتی کتاب، بدون مجوز کتبی از ناشر ممنوع، شرعاً حرام و از طریق مراجع قانونی، قابل پیگیری است.

شماره تماس:

همراه: ۰۹۰۱۵۸۲۱۷۶۳ / خط ثابت: ۰۲۵۳۷۸۳۹۳۰۹ داخلی ۴۱۱ و ۴۱۰

طلبه انقلابی

(شاخص‌ها، آسیب‌شناسی و راهکارها)

ابوالقاسم کارگر

معارف اسلامی ناب، نیاز بشر تشنه معنویت امروز است. در این دوران که بسیاری آن را عصر پایان جهان می‌دانند، گرایش به دین و معنویت، سرعتی شگفت یافته است. در این میان، اسلام بیشترین سهم را از این گرایش به دین دارد، و چرا چنین نباشد؟ اسلام دین انسانی زیستن، عدالت‌پروری و عشق به هم‌نوع است و بشر این عصر، این گوهر گمشده را در اسلام ناب یافته است. از سوی دیگر، گسترش پرستاب رسانه‌ها و ابزارهای انتشار اطلاعات، بی‌وقفه موجب پدید آمدن پرسش‌ها و شبهات جدیدی می‌شود که تا اندکی پیش از این، هیچ‌کدام از آنها قابل تصور نبود. این انفجار اطلاعات، به‌ویژه در دنیای مجازی، اغلب فرصت ژرف‌اندیشی را از انسان سلب می‌کند و همین موجب شناخت نادرست یا ناقص از بسیاری امور، به‌ویژه مفاهیم و معارف دینی می‌گردد.

بنابراین، تبلیغ و نشر مؤثر معارف اسلامی ناب، رسالت خطیری است که بر عهده همه متولیان این امر می‌باشد. بدون تلاش خالصانه و آگاهانه برای رسیدن به این هدف، پتانسیل عظیمی که در گرایش بشر به معنویت در این عصر پدید آمده، به هدر خواهد رفت.

نشر «نورالامین» به سهم خود می‌کوشد تا بخش اندکی از رسالت عظیم نشر معارف اسلامی ناب را به بهترین شکل ممکن انجام دهد و در این راستا از پیشنهادها و انتقادهای همه فرهیختگان این عرصه، برای غنا بخشیدن به آثار خود استقبال می‌کند.

نورالامین

فهرست

۱۷	مقدمه
۲۷	۱. مفاهیم
۲۷	شاخص
۲۸	انقلاب
۳۱	انقلابی
۳۱	تعریف اصطلاحی
۳۱	۱. دیدگاه تاریخی
۳۱	۲. دیدگاه مثبت و منفی
۳۲	۳. تحول بنیادی
۳۲	۴. دیدگاه سیاسی
۳۳	۵. اندیشه‌ایی
۳۳	۶. منتخب
۳۴	طلبه انقلابی
۳۵	۱. تاریخی
۳۶	۲. سیاسی
۳۷	۳. اجتماعی
۳۷	۴. اندیشه‌ایی
۳۸	۵. حوزوی
۳۹	۶. تعریف منتخب

۲. شاخص‌های انقلابی‌گری _____ ۴۱
- شاخص‌های اختصاصی _____ ۴۶
- شاخص اول: آرمان‌خواهی _____ ۴۶
- الف) آرمان‌خواهی از دیدگاه امام خمینی رحمته‌الله‌علیه _____ ۴۶
۱. ایجاد معرفت، آرمان اصلی وحی _____ ۴۶
۲. ایستادگی بر آرمان‌ها _____ ۴۷
۳. عمل‌گرایی شرط تحقق آرمان‌ها _____ ۴۷
۴. آرمان اسلامی _____ ۴۸
- ب) آرمان‌خواهی از دیدگاه مقام معظم رهبری عنه‌الله‌علیه _____ ۴۸
۱. ضرورت آرمان‌خواهی _____ ۴۸
۲. واقع‌گرایی در آرمان‌گرایی _____ ۵۰
۳. آرمان‌گرایی و معنویت _____ ۵۰
۴. آرمان‌ها _____ ۵۱
- شاخص دوم: آگاهی سیاسی _____ ۵۲
- الف) از دیدگاه امام خمینی رحمته‌الله‌علیه _____ ۵۲
۱. ضرورت آگاهی سیاسی _____ ۵۲
۲. آگاهی مجتهد _____ ۵۳
۳. نیاز کشور به روحانیون آگاه _____ ۵۳
- ب) از دیدگاه مقام معظم رهبری عنه‌الله‌علیه _____ ۵۴
۱. ضرورت آگاهی و شناخت _____ ۵۴
۲. وظیفه مهم روحانیت _____ ۵۵
۳. معنای سیاسی بودن روحانیون _____ ۵۶
۴. ضعف آگاهی روحانیت _____ ۵۶
- شاخص سوم: بصیرت _____ ۵۷
- الف) از دیدگاه امام خمینی رحمته‌الله‌علیه _____ ۵۷
۱. انسانیت و بصیرت قلبی _____ ۵۷
۲. لزوم بصیرت برای علمای مسلمان _____ ۵۸
۳. بصیرت در اجتهاد _____ ۵۸

۴. بصیرت الهی ۵۹
۵. لزوم انتخاب افراد با بصیرت ۵۹
- ب) از دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام ۶۰
۱. بصیرت عامل پیروزی ۶۰
۲. پیامدهای فقدان بصیرت ۶۱
۳. ضرورت بصیرت ۶۱
- شاخص چهارم: پایبندی به ارزش‌های اساسی انقلاب اسلامی ۶۲
- الف) از دیدگاه امام خمینی رحمته الله علیه ۶۲
۱. ضرورت حفظ ارزش‌ها ۶۲
۲. حفظ ارزش‌های انقلاب ۶۴
۳. تأکید بر پایبندی بر اصول ۶۵
- ب) از دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام ۶۵
۱. ضرورت پایبندی به ارزش‌ها ۶۵
۲. تکلیف عمومی ۶۶
۳. هزینه فاصله گرفتن از ارزش‌ها ۶۷
۴. شناخت ارزش‌ها و آرمان‌ها ۶۸
- شاخص پنجم: اعتقاد به پیوند دین و سیاست ۶۸
- الف) از دیدگاه امام خمینی رحمته الله علیه ۶۸
۱. پیوند دین و سیاست در اسلام ۶۸
۲. تلاش استکبار جهت جدایی دین از سیاست ۷۰
۳. دیانت و سیاست در حوزه ۷۰
- ب) از دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام ۷۱
۱. غفلت در جامعه دینی ۷۱
۲. بیشترین حمله دشمن ۷۱
۳. نفوذ شعار جدائی دین از سیاست در حوزه‌ها ۷۲
۴. برخورد جدی با شعار جدائی دین از سیاست ۷۳
- شاخص ششم: تقوی سیاسی ۷۴
- الف) از دیدگاه امام خمینی رحمته الله علیه ۷۴

۱. میزان کرامت _____ ۷۴
۲. لزوم تقوا برای متصدی امور کشور _____ ۷۵
۳. آسیب بی‌تقوایی _____ ۷۶
- ب) تقوی سیاسی از دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام _____ ۷۶
۱. معنای تقوای سیاسی _____ ۷۶
۲. ارزش تقوا _____ ۷۶
۳. سلوک سیاسی _____ ۷۷
۴. خطر بی‌تقوایی _____ ۷۸
۵. فراگیری تقوا _____ ۷۹
۶. تقوای سیاسی در نظام اسلامی _____ ۷۹
- شاخص هفتم: حضور در صحنه _____ ۸۰
- الف) حضور در صحنه از دیدگاه امام خمینی علیه السلام _____ ۸۰
۱. عدم حضور یکی از آفات انقلاب _____ ۸۰
۲. حضور فعال روحانیون _____ ۸۱
۳. آثار حضور روحانیت در صحنه _____ ۸۱
- ب) حضور در صحنه از دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام _____ ۸۲
۱. معنای حضور _____ ۸۲
۲. پیوند حقیقی با مردم _____ ۸۳
۳. خارج کردن روحانیت از صحنه _____ ۸۳
۴. نقش طلاب در مشارکت مردم _____ ۸۴
۵. ارج نهادن به حضور طلاب _____ ۸۴
۶. آثار حضور _____ ۸۵
- شاخص هشتم: حفاظت و پاسداری (از نظام اسلامی) _____ ۸۵
- الف) حفاظت و پاسداری از نظام اسلامی از دیدگاه امام خمینی علیه السلام _____ ۸۵
۱. پاسدار اسلام _____ ۸۵
۲. اهم تکالیف _____ ۸۶
۳. استمداد از علما _____ ۸۷
۴. نقش علما در پاسداری از اسلام _____ ۸۷

۵. نابودی انقلاب، هدف تبلیغات علیه روحانیت _____ ۸۸
- ب) حفاظت و پاسداری از نظام اسلامی از دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام _____ ۸۹
۱. حفظ نظام از اوجب واجبات _____ ۸۹
۲. حفظ نظام بزرگ‌ترین معروف _____ ۸۹
۳. حفظ نظام با مبارزه و استقامت _____ ۸۹
۴. سرنوشت نظام و روحانیت _____ ۹۱
۵. تبیین مستدل و منطقی مبانی حاکمیت اسلامی _____ ۹۱
۶. نقش مضاعف در حفظ نظام _____ ۹۱
- شاخص نهم: دشمن‌شناسی _____ ۹۲
- الف) دشمن‌شناسی از دیدگاه امام خمینی رحمته الله علیه _____ ۹۲
۱. برنامه کوتاه مدت در برابر دشمن _____ ۹۲
۲. وظیفه مستمر ملت‌ها _____ ۹۳
۳. پرهیز از ساده‌اندیشی _____ ۹۳
۴. شناخت دشمن داخلی _____ ۹۴
- ب) دشمن‌شناسی از دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام _____ ۹۵
۱. ضرورت دشمن‌شناسی _____ ۹۵
۲. دشمن‌شناسی روحانیت _____ ۹۵
۳. غفلت از دشمن _____ ۹۵
- شاخص دهم: روحیه جهادی _____ ۹۶
- الف) روحیه جهادی از دیدگاه امام خمینی رحمته الله علیه _____ ۹۶
۱. جهاد با نفس _____ ۹۶
۲. جهاد عاشقانه _____ ۹۶
۳. آثار روحیه جهادی _____ ۹۷
۴. عدم انحراف در جهاد _____ ۹۷
- ب) روحیه جهادی از دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام _____ ۹۸
۱. تعریف روحیه جهادی _____ ۹۸
۲. اهمیت روحیه جهادی _____ ۹۸
۳. معیار جهاد _____ ۹۹

۴. تقویت روحیه جهادی _____ ۱۰۰
۵. آثار مجاهدت _____ ۱۰۰
- شاخص یازدهم: نظارت (بر عملکرد مسئولین) _____ ۱۰۱
- الف) نظارت (بر عملکرد مسئولین) از دیدگاه امام خمینی رحمته‌الله علیه _____ ۱۰۱
۱. لزوم نظارت _____ ۱۰۱
۲. مسئولیت عمومی نظارت _____ ۱۰۲
۳. روحانیت و نظارت _____ ۱۰۳
- ب) نظارت (بر عملکرد مسئولین) از دیدگاه مقام معظم رهبری رحمته‌الله علیه _____ ۱۰۴
۱. ضرورت نظارت _____ ۱۰۴
۲. نظارت عمومی _____ ۱۰۵
- شاخص دوازدهم: ولایت محوری _____ ۱۰۶
- الف) ولایت محوری در رهنمودهای امام خمینی رحمته‌الله علیه _____ ۱۰۶
۱. اصل ولایت فقیه _____ ۱۰۶
۲. اعتقاد و التزام به ولایت _____ ۱۰۶
- ب) ولایت محوری در دیدگاه مقام معظم رهبری رحمته‌الله علیه _____ ۱۰۷
۱. جایگاه ولایت _____ ۱۰۷
۲. ضرورت ولایت محوری _____ ۱۰۸
- شاخص‌های عمومی _____ ۱۰۹
- شاخص سیزدهم: امر به معروف و نهی از منکر _____ ۱۰۹
- الف) از دیدگاه امام خمینی رحمته‌الله علیه _____ ۱۱۰
۱. اهمیت امر به معروف و نهی از منکر _____ ۱۱۰
۲. تکلیف همگانی _____ ۱۱۱
- ب) از دیدگاه مقام معظم رهبری رحمته‌الله علیه _____ ۱۱۲
۱. واجب فراموش شده _____ ۱۱۲
۲. عامل بقاء اسلام _____ ۱۱۲
۳. معجزه اسلام _____ ۱۱۳
۴. روحانیون از عوامل نهی از منکر _____ ۱۱۳
۵. امر به معروف و نهی از منکر در همه زمینه‌ها _____ ۱۱۴

- شخص چهاردهم: اهتمام به امور مسلمین _____ ۱۱۴
- الف) اهتمام به امور مسلمین از دیدگاه امام خمینی رحمته الله علیه _____ ۱۱۴
۱. ضرورت اهتمام به امور مسلمین _____ ۱۱۴
۲. عزلت و کناره‌گیری _____ ۱۱۶
۳. ملت‌ها به فکر اسلام باشند _____ ۱۱۶
- ب) اهتمام به امور مسلمین از دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام _____ ۱۱۷
۱. ضرورت اهتمام به امور مسلمین _____ ۱۱۷
۲. رسالت حوزویان _____ ۱۱۸
۳. اهتمام دنیای اسلام _____ ۱۱۹
- شخص پانزدهم: پاسخگویی به شبهات _____ ۱۱۹
- الف) از دیدگاه امام خمینی رحمته الله علیه _____ ۱۲۰
۱. سیره عملی _____ ۱۲۰
۲. از بین بردن بدعت‌ها در دین _____ ۱۲۱
۳. پاسخگویی به مدد روحانیون _____ ۱۲۱
- ب) از دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام _____ ۱۲۲
۱. ضرورت پاسخگویی حوزه به شبهات _____ ۱۲۲
۲. برنامه‌ریزی شورای عالی برای پاسخگویی به شبهات _____ ۱۲۲
۳. الزامات پاسخگویی به شبهات _____ ۱۲۳
۴. پاسخگویی به شبهات نظام اسلامی _____ ۱۲۶
۵. استقبال حوزه از طرح سؤال _____ ۱۲۶
- شخص شانزدهم: حفظ زئ طلبگی _____ ۱۲۷
- الف) زئ طلبگی از دیدگاه امام خمینی رحمته الله علیه _____ ۱۲۸
۱. ساده‌زیستی اهل علم _____ ۱۲۸
۲. روحانی غیر مهذب _____ ۱۲۸
۳. اعلام خطر به ملت و روحانیت _____ ۱۲۹
- ب) زئ طلبگی از دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام _____ ۱۲۹
۱. تعریف زئ طلبگی _____ ۱۲۹
۲. حفظ آبروی هزارساله روحانیت _____ ۱۳۰

۳. حفظ منش روحانیت _____ ۱۳۱
۴. حفظ قداست روحانیت _____ ۱۳۲
- شاخص هفدهم: سواد رسانه‌ای _____ ۱۳۳
- الف) سواد رسانه‌ای از دیدگاه امام خمینی رحمته‌الله علیه _____ ۱۳۳
۱. لزوم استفاده از ابزارهای ارتباطی _____ ۱۳۳
۲. انتقال سریع پیام _____ ۱۳۴
۳. رسانه برای آموزش و پرورش _____ ۱۳۵
۴. سلاح رسانه _____ ۱۳۵
- ب) سواد رسانه‌ای از دیدگاه رهبری _____ ۱۳۶
۱. روحانیت و رسانه‌های جدید _____ ۱۳۶
۲. استفاده روحانیت از وسایل ارتباط جمعی _____ ۱۳۶
۳. تنوع ابزارهای ارتباطی _____ ۱۳۷
۴. آشنایی با ابزارهای موجود _____ ۱۳۷
- شاخص هجدهم: عدالت خواهی _____ ۱۳۸
- الف) عدالت خواهی از دیدگاه امام خمینی رحمته‌الله علیه _____ ۱۳۸
۱. ضرورت رعایت عدالت _____ ۱۳۸
۲. دستگاه عدالت پرور _____ ۱۴۰
۳. ابراز انزجار از تعدی و ظلم _____ ۱۴۰
۴. بسط عدالت _____ ۱۴۰
- ب) عدالت خواهی از دیدگاه مقام معظم رهبری مد ظله _____ ۱۴۱
۱. عامل مشروعیت انقلاب و روحانیت _____ ۱۴۱
۲. گسترش پیام عدالت خواهی _____ ۱۴۲
۳. عدالت آرزوی دیرین بشر _____ ۱۴۳
۴. مطالبه عدالت _____ ۱۴۴
۵. صلح عادلانه _____ ۱۴۵
- شاخص نوزدهم: قانونمداری _____ ۱۴۵
- الف) قانونمداری از دیدگاه امام خمینی رحمته‌الله علیه _____ ۱۴۶
۱. اهمیت و ضرورت قانونمداری _____ ۱۴۶

۲. رعایت قانون یک تکلیف شرعی _____ ۱۴۷
۳. نتایج قانون شکنی _____ ۱۴۷
- ب) قانونمداری از دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام _____ ۱۴۸
۱. فرهنگ قانونمداری _____ ۱۴۸
۲. قانونمداری رمز پیروزی _____ ۱۴۹
۳. نقطه مقابل قانون‌گرایی _____ ۱۴۹
- شاخص بیستم: مردمی بودن _____ ۱۵۰
- الف) مردمی بودن از دیدگاه امام خمینی علیه السلام _____ ۱۵۰
۱. ضرورت مردمی بودن _____ ۱۵۰
۲. جدایی از مردم باعث آسیب نظام _____ ۱۵۱
۳. مشارکت دادن مردم _____ ۱۵۲
۴. محبت به مردم _____ ۱۵۲
- ب) مردمی بودن از دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام _____ ۱۵۳
۱. مردمی بودن خصوصیت روحانیت شیعه _____ ۱۵۳
۲. حفظ ویژگی‌های مردمی بودن _____ ۱۵۳
۳. روحانی در خدمت مردم _____ ۱۵۴
۴. ارتباط دو جانبه _____ ۱۵۵
- شاخص بیست و یکم: مسئولیت‌پذیری _____ ۱۵۵
- الف) مسئولیت‌پذیری از دیدگاه امام خمینی علیه السلام _____ ۱۵۶
۱. مسئولیت علما _____ ۱۵۶
۲. ضرورت مسئولیت‌پذیری _____ ۱۵۶
۳. لغزش علما، خطر اساسی برای اسلام _____ ۱۵۷
۴. فداکاری روحانیت _____ ۱۵۸
- ب) مسئولیت‌پذیری از دیدگاه مقام معظم رهبری علیه السلام _____ ۱۵۸
۱. فرهنگ مسئولیت‌پذیری _____ ۱۵۸
۲. ضرورت مسئولیت‌پذیری _____ ۱۵۹
۳. مسئولیت‌پذیری علما _____ ۱۵۹
۴. حضور در صحنه _____ ۱۶۰

- شاخص بیست و دوم: منادی وحدت _____ ۱۶۱
- الف) منادی وحدت از دیدگاه امام خمینی رحمته‌الله علیه _____ ۱۶۱
۱. دعوت علما به وحدت _____ ۱۶۱
۲. اجتناب از اختلاف _____ ۱۶۲
۳. وحدت عامل پیروزی و سیادت _____ ۱۶۳
- ب) منادی وحدت از دیدگاه مقام معظم رهبری علیه‌السلام _____ ۱۶۳
۱. ضرورت وحدت _____ ۱۶۳
۲. آسیب‌های تفرقه _____ ۱۶۴
۳. تفرقه‌افکنی دشمن _____ ۱۶۵
۴. توصیه به وحدت _____ ۱۶۶
- شاخص بیست و سوم: نصیحت و خیرخواهی _____ ۱۶۶
- الف) نصیحت و ارشاد از دیدگاه امام خمینی رحمته‌الله علیه _____ ۱۶۶
۱. ضرورت خیرخواهی _____ ۱۶۶
۲. مسئولیت عمومی مردم _____ ۱۶۷
۳. فرهنگ نصیحت‌خواهی _____ ۱۶۸
۴. علما و نصیحت _____ ۱۶۹
- ب) نصیحت و ارشاد از دیدگاه مقام معظم رهبری علیه‌السلام _____ ۱۷۰
۱. روحانیت و خیرخواهی _____ ۱۷۰
۲. سنت انتقاد و نصیحت مشفقانه _____ ۱۷۰
۳. ضرورت خیرخواهی _____ ۱۷۱
- شاخص بیست و چهارم: هدایتگری _____ ۱۷۱
- الف) هدایتگری از دیدگاه امام خمینی رحمته‌الله علیه _____ ۱۷۲
۱. توصیه علما به هدایت مردم و دولت _____ ۱۷۲
۲. هدایتگری سیاسی _____ ۱۷۲
۳. هدایتگری دینی _____ ۱۷۳
۴. هدایتگری سیاسی و دینی _____ ۱۷۳
۵. هدایتگری عملی _____ ۱۷۴
- ب) هدایتگری از دیدگاه مقام معظم رهبری علیه‌السلام _____ ۱۷۴

۱. ضرورت هدایتگری _____ ۱۷۴
۲. سه وظیفه عمده روحانیت _____ ۱۷۵
۳. هدایتگری سیاسی _____ ۱۷۵
۴. هدایتگری دینی _____ ۱۷۶
۵. هدایتگری عملی _____ ۱۷۷
۳. آسیب شناسی _____ ۱۷۹
- مقدمه _____ ۱۷۹
- روش آسیب شناسی _____ ۱۸۰
- الف) عوامل درونی _____ ۱۸۲
۱. نقاط قوت _____ ۱۸۲
- یکم. سیاسی _____ ۱۸۲
- دوم. اجتماعی _____ ۱۸۴
- سوم. فکری و اعتقادی _____ ۱۸۵
- چهارم. اخلاقی _____ ۱۸۶
۲. نقاط قابل توجه (ضعف) _____ ۱۸۸
- یکم. سیاسی _____ ۱۸۹
- دوم. اجتماعی _____ ۱۸۹
- سوم. فکری اعتقادی _____ ۱۹۱
- چهارم. اخلاقی _____ ۱۹۱
- ب) عوامل بیرونی _____ ۱۹۲
۱. فرصت ها _____ ۱۹۲
۲. تهدیدها _____ ۱۹۶
- یکم. اختصاصی حوزه و روحانیت _____ ۱۹۷
- دوم. تهدیدات سیاسی _____ ۱۹۸
- سوم. تهدیدات اجتماعی _____ ۱۹۹
- چهارم. تهدیدات فکری و اعتقادی _____ ۲۰۰
۴. راهکارهای گسترش _____ ۲۰۳
- تدوین و طبقه بندی راهکارها _____ ۲۰۶

۲۰۶	۱. سیاسی
۲۰۷	۲. اجتماعی
۲۰۹	۳. فکری اعتقادی
۲۱۱	۴. اخلاقی
۲۱۲	انواع مدل‌ها
۲۱۲	مدل اول: راهکارهای بهینه
۲۱۳	۱. سیاسی
۲۱۴	۲. اجتماعی
۲۱۴	۳. فکری اعتقادی
۲۱۴	۴. اخلاقی
۲۱۴	مدل دوم. نمودار اهمیت و فوریت
۲۱۷	مدل سوم. اولویت‌بندی زمانی
۲۱۹	مدل چهارم. خاص و عام
۲۲۱	منابع

مقدمه

انقلاب اسلامی ایران، یک انقلاب استثنایی و یک پدیده منحصر به فرد در قرن بیستم بود. خصوصیات ذاتی این انقلاب و پیام‌های خاص آن و دایره تأثیرش، از آن یک انقلاب درخشنده و با ثبات و مورد توجه جهانیان به وجود آورد.^۱ و نگاه دنیا، اعم از سیاستمداران و دانشمندان و توده مردم را به سوی خود جلب و متوجه نمود.

نظامی در ایران استقرار یافت که رهبری آن را شخصیتی مذهبی و روحانی از دل حوزه‌های علمیه برعهده داشت و طلاب و روحانیون در شکل‌گیری آن حضور و نقش فعالی داشتند. پیش از پیروزی این انقلاب، سیاستمداران و دانشمندان و مردم دنیا با اسلام آشنا بودند، اما اسلامی را می‌شناختند که خصوصیات آن با آنچه در انقلاب اسلامی رُخ نمود، تفاوت زیادی داشت. بهترین تعبیر را حضرت امام خمینی علیه السلام، بنیان‌گذار و رهبر این نظام، از این قضیه داشتند. معظم‌له آنچه در دنیا به نام اسلام شناخته می‌شد را «اسلام آمریکایی» و آنچه در این انقلاب، به صحنه آمده را «اسلام ناب محمدی صلی الله علیه و آله» نامیدند.

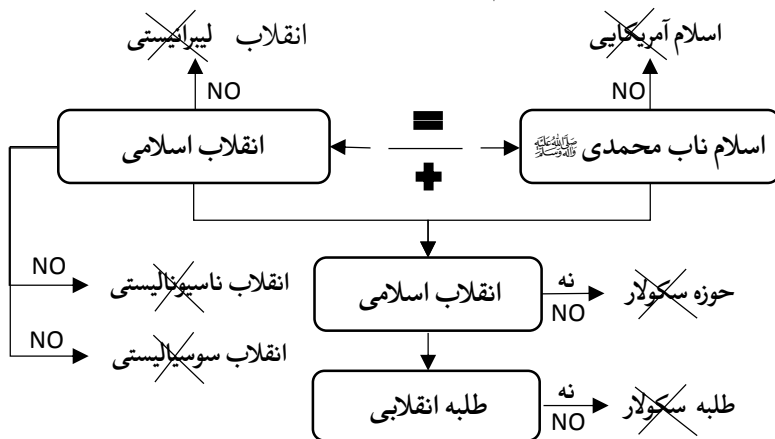
حال آنچه باید انجام داد تا انقلاب اسلامی را از کینه‌های استکبار جهانی و صهیونسم مصون نگهداشته و به راه پرمصلابت ولی دشوار خود ادامه دهد، بنابر اقشار مختلف جامعه متفاوت است و نیز اگر بخواهیم وارد بحث وظایف تمام اقشار با جزئیات شویم، قطعاً با فهرستی طولانی از «بایدها» و «نبایدها» روبه رو خواهیم شد که در حوصله این مجموعه

۱. ویژگی‌های انقلاب اسلامی و راه‌های تداوم آن در آیین‌نامه نگاه رهبر معظم انقلاب اسلامی، موسسه فرهنگی

نیست، اما بدیهی است حوزه علمیه، با جامعیت و پویایی خود، یکی از عوامل اصلی و اساسی انقلاب اسلامی است و دشمنی استکبار و عوامل داخلی آن نیز با این حوزه انقلابی است و طبعاً آندوخته‌های این حوزه انقلابی یعنی طلاب را هم از نظر دور نمی‌دارد.

ضمن این‌که حوزه علمیه و طلاب که اثرات گسترده، بنیادی و ماندگار در انقلاب داشته‌اند، دارای خصوصیات و شاخصه‌های مخصوص به خود می‌باشند که هم خودی‌ها و یاران درپی شناخت آن هستند و هم غیرخودی‌ها و دشمنان انقلاب، اینان درپی شناخت شاخصه‌های طلبه انقلابی هستند تا بتوانند مرزبان و تعمیق دهنده انقلاب و ارزش‌های آن باشند و آنان درپی شناختن راه‌های نفوذ در حوزه علمیه را بیابند و با ایجاد انحراف در آن از تأثیراتشان در سطح جامعه و بین‌الملل در امان مانند.

البته ریشه این خصوصیات به اسلام ناب و ارزش‌های الهی و انقلاب اسلامی برمی‌گردد و می‌توان در طول آن به دو عامل مهم دیگر نیز اشاره کرد؛ یکی وجود حضرت امام خمینی رحمته‌الله و تداوم راه و اندیشه ایشان است و دیگری وجود رهبر معظم انقلاب علیه‌السلام، که (این دو عامل نیز صفات و خصوصیات خود را از اسلام گرفته‌اند و) نقش اساسی در تبلور انقلابی‌گری دارند.

فلوجارت شماره ۱، طلبه انقلابی

در چنین شرایطی یکی از مهم‌ترین راهبردهای نظام سلطه طی چهار دهه گذشته جهت مواجهه با ایران را باید تلاش برای «تغییر هویت انقلاب اسلامی» دانست که بخشی از آن در

بعد «تخاصم با استکبار، یاری رساندن به مظلوم و ایستادگی در مقابل ظالم» معنا پیدا می‌کند و یقیناً حذف گام به گام چنین مؤلفه‌ای از گفتمان انقلاب اسلامی به معنای تن دادن به نظامی اسلامی است که خاصیت و مؤلفه‌های اساسی خود را از دست داده و چیزی جز پوسته آن باقی نمانده است.

و آنچه در طول سال‌های پس از پیروزی انقلاب اسلامی سبب ماندگاری و بقای انقلاب شده است، وجود روحانیت انقلابی میان نیروهای مؤمن به انقلاب است که به رغم گذر نسلی، توانسته‌اند شادابی و روحیات و شاخصه‌های انقلابی‌گری را حفظ کنند. اما از آنجایی که این شاخصه‌ها با هجمه‌های بیرونی و چالش‌های درونی مواجه است، نگرانی‌هایی را برای مقام معظم رهبری علیه السلام به همراه داشته است.

از یک سو دشمنان بیرونی و عوامل داخلی آنها تلاش دارند با انگ «تندرو» و یا «افراطی‌گری» و بهره‌گیری از عنصر نفوذ و جنگ نرم، نیروهای مؤمن به انقلاب را منفعل و در جامعه منزوی کنند و از سوی دیگر غفلت شخصیت‌ها و نهادهای اثرگذار نظیر حوزه‌های علمیه، نهادهای انقلابی در آموزش و تربیت نسل‌های جدید و یا حتی حفظ این روحیات در نسل‌های قدیمی، سبب کم‌رنگ شدن و یا کم‌فروغ شدن آن شاخصه‌ها می‌شود و آنگاه است که می‌توان خطر انحراف را جدی گرفت.

در این شرایط است که می‌توان اهمیت بیان مقام معظم رهبری علیه السلام در تأکید بر سه شاخصه «انقلابی ماندن»، «انقلابی فکر کردن» و «انقلابی عمل کردن» مجلس خبرگان رهبری را به درستی درک کرد.

و به خاطر وجود همین دغدغه ایشان در آخرین دیدار رئیس و نمایندگان دوره چهارم مجلس خبرگان رهبری «حفظ خصوصیات انقلابی» را یکی از سه اولویت اصلی کشور در مقطع کنونی بر شمرده‌اند و تأکید کردند که وظیفه مجلس خبرگان عبارت است از: انقلابی ماندن، انقلابی فکر کردن و انقلابی عمل کردن.^۱

در پاسخ به همین مسئله است که در طول دو سال گذشته بارها و در مقاطع گوناگون با

۱. رهبری، بیانات در دیدار رئیس و اعضای مجلس خبرگان رهبری با رهبر انقلاب، ۲۰/۱۲/۱۳۹۴.

عبارات و مسائل مختلف بر این نکته تأکید کرده‌اند که انقلاب و حرکت انقلابی باید باقی بماند. با جست‌وجوی کوتاهی در سخنرانی‌های ایشان می‌توان عباراتی همچون «من انقلابی‌ام»،^۱ «مجلس خبرگان باید انقلابی بماند»^۲ و جملاتی از این قبیل را یافت که همگی آنها بر استمرار حرکت‌های انقلابی و دوری از محافظه‌کاری تأکید دارد.

لذا در دیدار اعضای مجمع نمایندگان طلاب و فضایی حوزه علمیه قم با اشاره به نقش و جایگاه بی‌بدیل حوزه علمیه قم در پیروزی انقلاب اسلامی، مهم‌ترین تهدید پیش‌روی این نهاد مهم در نظام اسلامی را «انقلاب زدایی» دانسته و یادآور می‌شوند که اگر بخواهیم نظام اسلامی همچنان «اسلامی و انقلابی» بماند، باید حوزه علمیه «انقلابی» بماند؛ زیرا اگر حوزه علمیه انقلابی نماند، نظام در خطر «انحراف» قرار خواهد گرفت.

بعد از این دیدار، نمایندگی جدیدی برای طلاب انقلابی حوزه‌های علمیه گشوده شد که می‌تواند باب تحولی نو در وضعیت حوزه علمیه را رقم بزند.

اگرچه پس از این سخنرانی در تربیون‌های گوناگون تعبیر تجلیل‌آمیز «حوزه مهد انقلاب» باز نشر شد، اما جان‌مایه و هسته مرکزی این گفتار رهبری تجلیل از حوزه نبود، بلکه تحلیلی از وضعیت حوزه علمیه قم بود که در چارچوب یک هشدار بیان شد:

مسئله انقلابی‌گری در حوزه علمیه قم در معرض خطر است.

بنابراین توجه خاص و همیشگی رهبر انقلاب به حوزه‌های علمیه و به‌ویژه، حوزه علمیه قم به عنوان خاستگاه انقلاب اسلامی، نشان از عمق و ژرفای نگاه استراتژیک و راهبردی ایشان به حوزه‌های علمیه است؛ تا آنجا که درباره حوزه‌های علمیه به مسئله انقلابی فکر کردن و انقلابی ماندن، توجه داده‌اند و می‌فرمایند:

حوزه علمیه قم باید همچنان یک حوزه انقلابی و مهد انقلاب باقی بماند و رسیدن به این هدف، نیازمند اندیشه، تدبیر و برنامه‌ریزی دقیق است.

۱. رهبری، بیانات در دیدار فرماندهان و جمعی از کارکنان نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۱/۱۱/۱۹.

۲. رهبری، بیانات در دیدار رئیس و اعضای مجلس خبرگان رهبری، ۱۳۹۴/۱۲/۲۰.

اگر بخواهیم نظام اسلامی همچنان اسلامی و انقلابی باقی بماند، باید حوزه علمیه انقلابی بماند؛ زیرا اگر حوزه علمیه انقلابی نماند، نظام در خطر انحراف از انقلاب قرار خواهد گرفت.^۱

این‌گونه است که برنامه‌ریزی برای انقلابی ماندن حوزه‌های علمیه، امری ضروری تلقی می‌شود و اگرچه به تعبیری جدید، «انقلابی بودن، ذات حوزه‌های علمیه است و نه مارک آن»،^۲ اما در عین حال و بنا به فرموده رهبر انقلاب، لازم است تا اندیشه، تدبیر و برنامه‌ریزی دقیقی برای انقلابی ماندن حوزه علمیه قم به عنوان مرکزیت حوزه‌های علمیه انجام شود.

در این راستا، این نوشتار به دنبال آن است، اولاً به مهم‌ترین سرفصل‌های لازم در زمینه شاخص‌های انقلابی‌گری جهت تحقق یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های یک حوزه علمیه ایده آل و مطلوب پردازد تا بر اساس این شاخصه‌ها، بتوان برنامه‌ریزی دقیقی در مسیر «انقلابی ماندن»، «انقلابی فکر کردن» و «انقلابی عمل کردن» حوزه علمیه و طلاب انجام داد و ثانیاً با آسیب‌شناسی وضعیت انقلابی‌گری طلاب، عوامل درونی و بیرونی تقویت و تضعیف این مسئله را تبیین نماید و در نهایت به راهکارهای آن اشاره نماید.

چه بهتر، که این آگاهی و برنامه‌ریزی از منظر و نگاه امام خمینی رحمته‌الله و حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رحمته‌الله باشد تا هم آن بینش و شناخت حاصل شود و هم دیدگاه‌های امام و رهبری تبیین و مشخص شوند که در این صورت بازی‌های سیاسی و فریبکاری‌های تبلیغاتی نیز شناخته شده و طلاب جوان فارغ از این کج راه‌ها، در صراط مستقیم اسلام ناب و انقلاب اسلامی، به انجام رسالت و مسئولیت تاریخی خود خواهند پرداخت. ان شاء الله

موضوع «انقلابی‌گری روحانیت و حوزه»، با وجود آن‌که از موضوعات نو و جدید نیست و امام خمینی رحمته‌الله بنیان‌گذار انقلاب و مقام معظم رهبری رحمته‌الله بارها و بارها درباره انقلابی بودن سخن گفته‌اند و کتاب‌های متعددی در این خصوص با رویکردهای متعدد نوشته شده است، اما بحث «حوزه انقلابی و طلبه انقلابی» به صورت خاص و ویژه از جمله موضوعاتی

۱. رهبری، بیانات در دیدار اعضای مجمع نمایندگان طلاب و فضایی حوزه علمیه قم، ۱۳۹۴/۱۲/۲۵.

۲. علیرضا، اعرافی، انقلابی بودن ذات حوزه است نه مارک، وبگاه صدا و سیما مرکز قم، ۱۳۹۵/۰۵/۰۵.

است که در چند سال اخیر رونق بیشتری یافته است.

حال در پیگیری ادبیات موضوع و موجود حوزه انقلابی و طلبه انقلابی، با شرایط متنوعی در فضاهای متعدد مواجه می‌باشیم. هر اندازه گفتمان «حوزه انقلابی و طلبه انقلابی» در عرصه میدانی و فضای مجازی رونق دارد، در فضای نوشتاری وضعیت شکل دیگری است و تألیف‌های مستقیم زیادی با گفتمان جدید نمی‌بینید، البته این مسئله در عرصه مقاله‌نویسی بهتر است و نشریات و مجلات در حوزه نشر در این موضوع از تألیفات پیشی گرفته‌اند.

و رصد فضای مجازی و جست‌وجوی کلید واژه‌های همچون «حوزه انقلابی» و «طلبه انقلابی»، نوعاً انسان را با مقالات و مصاحبه‌های متعددی که نوعاً در بازنشر اندیشه‌های مقام معظم رهبری علیه السلام فعالیت دارند مواجه می‌کند که تمرکز ویژه بر تبیین شاخص‌های انقلابی‌گری دارند. اما جنس فعالیت‌ها در عرصه میدانی برخلاف فضای مجازی، از نوع همایش‌های ملی و منطقه‌ای و نشست‌های تخصصی است. نتایج و محصول این همایش‌ها هرچند در شرایط کنونی جهت ارزیابی و فهم ثمرات آن منتشر نشده یا حداقل محقق اطلاع دقیقی از آن ندارد، اما به نظر می‌رسد تا حدودی توانسته است گفتمان انقلاب و حوزه انقلابی را در سطح حوزه‌های علمیه زنده نگه دارد.

و آنچه که درباره این نوشتار می‌توان بیان داشت، عبارت است از:

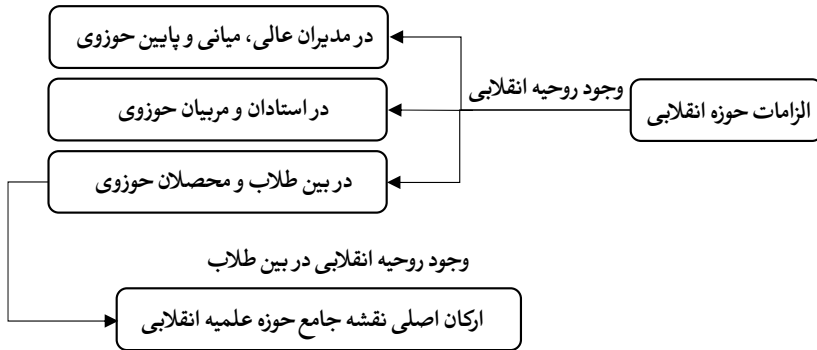
۱. انقلابی بودن حوزه‌های علمیه دست کم در سه سطح قابل بررسی است:

الف) سطح مدیران عالی، میانی و پایین حوزوی؛

ب) سطح استادان حوزه علمیه؛

ج) سطح افراد (طلاب)؛

بنابراین انقلابی بودن برای افراد، یک معنا و برای سایر سطوح معنایی دیگر دارد، که البته بی‌ارتباط با وظایف افراد نیست و این نوشتار رویکرد توجه به شاخصه‌های فردی یعنی «طلبه انقلابی» دارد. و شناسایی مؤلفه‌ها و شاخص‌های اصلی طلبه انقلابی (به عنوان یکی از ارکان اصلی نقشه جامع حوزه علمیه انقلابی) از نخستین گام‌ها در تطبیق و هماهنگ‌سازی حوزه‌های علمیه با معیارهای انقلابی‌گری است.

فلوچارت شماره ۲، الزامات روحیه انقلابی‌گری در حوزه

۲. در بحث علاوه بر ترسیم شاخصه‌های مطلوب انقلابی‌گری، با نگاه آسیب‌شناسانه به وضعیت انقلابی‌گری طلاب (ضمن دریافت و ارائه الگویی از شاخص‌ها بر اساس جهان‌بینی امام خمینی علیه السلام و مقام معظم رهبری علیه السلام)، رئوس کلی آسیب‌ها، نقاط قوت و راهکارها را نیز دریافت و استخراج نموده‌ایم.

۳. در این تحقیق سعی شده است تا حد امکان با استفاده از شیوه‌های کاربردی و با استفاده از آثار و اندیشه‌های گران‌سنگ امام خمینی علیه السلام و مقام معظم رهبری علیه السلام به تبیین موضوع پرداخته شود.

۴. در این نوشتار جهت همراهی و هم‌دلی مخاطب سعی شده است به شکلی متفاوت‌تر از شیوه مرسوم، با استفاده از یک مدل قیاسی در قالب فلوچارت در کل تحقیق، مطالب به صورت شفاف ارائه شوند.

۵. هر بخش دارای خلاصه و فلوچارت‌هایی برای مراجعه سریع است به طوری که خواننده می‌تواند در زمان کوتاهی، به طور اجمالی از آن بهره‌مند و تصویری ماندگار و روشن از آنها در اختیار داشته باشد.

۶. در دو بخش آسیب‌شناسی و راهکارها، جهت پرهیز از بخشی‌نگری و نگاه تک‌بعدی به مسئله، سعی شده است مدل‌ها و تقسیم‌بندی‌های متفاوتی جهت پالایش بهتر موضوع، مورد استفاده قرار گیرد که بخشی از آنها مستقیماً در متن آورده شده و بخشی دیگر به خاطر پرهیز از تطویل و ارائه مطالب مشابه در متن منعکس نشده است.

روش کتاب حاضر به قرار زیر است:

مطالعات حوزوی، به دلیل تنوع موضوع و وسعت دامنه مباحث و پیچیدگی مسائل از روش‌های بسیار متنوعی برخوردارند و با توجه به غرض صناعی (روش شناختی) می‌توان آن را در یک طبقه‌بندی سه‌گانه، «درون حوزوی»، «برون حوزوی» و «تلفیقی» گردآورد.^۱

در این تحقیق، از سه شیوه متفاوت زیر استفاده شده است:

شیوه اول: در فصل اول (مفاهیم) و دوم (شاخص‌های انقلابی‌گری) به منظور تبیین مفاهیم و استخراج شاخص‌ها و راهکارها از روش توصیفی تحلیلی و مطالعه «درون حوزوی» استفاده شده است.

مراد از مطالعه درون حوزوی، روشی است که با مراجعه به نظرات علما و کارشناسان حوزوی، به توصیف، مفهوم‌سازی، توجیه و تبیین موضوع بحث می‌پردازد.

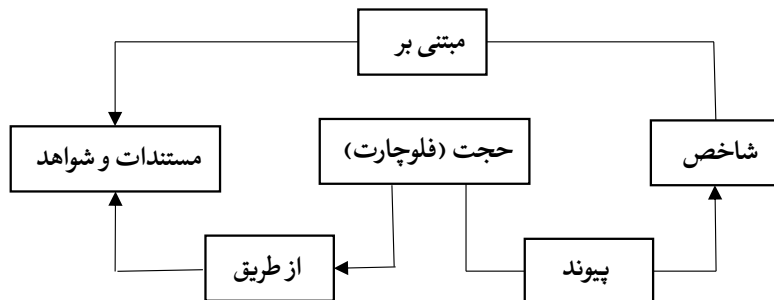
شیوه دوم: در فصل سوم (آسیب‌شناسی انقلابی‌گری) از روش تحلیل استراتژیک سوات (SWOT) استفاده شده است.

شیوه سوم: به حجت‌ها به ندرت در گزارش‌های شبیه به این پژوهش تصریح می‌شوند، اما در این پژوهش پافشاری داریم که تصریح حجت‌ها به عادت استاندارد حداقل در این گزارش خصوصاً برای شاخص‌ها تبدیل شود.^۲ لذا این شاخص‌ها مبتنی بر شواهد و مستنداتی است که از طریق یک «حجت» یا فلوجارت به شاخص‌های مذکور پیوند می‌خورند تا ربطشان به شاخص اثبات شود.

بنابراین تولید شاخص‌ها طبق مدل قیاسی زیر پیش می‌رود:

۱. این طبقه‌بندی گرده برداری شده از طبقه‌بندی سه‌گانه «درون دینی، برون دینی و تلفیقی» در کتاب *روش‌شناسی مطالعات دینی است*؛ احد فرامرز قراملکی، *روش‌شناسی مطالعات دینی*، دانشگاه علوم اسلامی رضوی، ۱۳۸۵، ص ۲۳۲.

۲. اصول کلی حجت‌آوری برای ادعاها: ۱. ادعا همیشه باید مبتنی بر شواهد باشد؛ ۲. این شواهد باید از طریق یک «حجت» به ادعای مذکور پیوند بخورند تا ربطشان به این ادعا اثبات شود.

فلوچارت شماره ۳، مدل قیاسی تولید شاخص‌ها

